

Advocaten kunnen in ethisch netelige situaties belanden. Hoe gaan ze dan te werk? Hoe denken ze over hun normen en waarden? Keje Molenaar: 'Wat op ons neerkomt, is de vrucht van wat wij zaaien'

'Irritatie is een teken dat je jezelf belangrijker vindt dan anderen'

Daniela Hooghiemstra
journalist

Mr. C.I.M. Molenaar (44, beëdigd 1990; getrouwd, twee kinderen), Volendam. Belangrijkste zaak: Scheidsrechter Jaap Uilenberg procedeerde tegen de KNVB omdat hij weg moest vanwege zijn leeftijd (47). Het Hof oordeelde dat dit leeftijdsdiscriminatie was. Later hebben ook de UEFA en de FIFA de leeftijdsgrens laten vallen. Scheidsrechters worden nu puur beoordeeld op hun prestatie.

Gelooft u in God?

Ik ben niet religieus, maar heb wel de overtuiging dat iets 'ongelofelijks' de regie voert. Een collectief karma dat geen vaste regels kent, maar ons met z'n allen verantwoordelijk stelt voor het handhaven van de hoofdregel: liefde. Wat op ons neerkomt, is de vrucht van wat wij zaaien.

Vloekt u wel eens?

Ja.

Voelt u zich slecht als u vloekt?

Ja. Irritatie is een teken dat je jezelf belangrijker vindt dan anderen.

Stelt u zich voor en nadat u handelt, terugkerende morele vragen?

Ik probeer mij in anderen te verplaatsen. Dan rijst vanzelf de vraag of ik wel juist heb gehandeld. Met de jaren is bij mij de overtuiging gegroeid dat de weg van overleg de beste is. In mijn vak merk ik dat een schikking voor alle partijen ook vaak het meest bevredigend is.

Aan welke norm toetst u uw handelen?

Hoe bereik ik een zo goed mogelijk resultaat voor zoveel mogelijk mensen.

Bent u veel tijd kwijt met het recenseren van uw eigen gedrag of handelwijze?

Nee. Gebeurd is gebeurd. Ik ben geen tobber.

Welke historische figuur vertegenwoordigt in uw ogen het hoogst denkbare morele gehalte?

Dat zou ik niet weten. Christus heb ik niet gekend, dus daar durf ik mijn hand niet voor in het vuur te steken. En om Gandhi en Moeder Teresa te noemen, is ook zo clichématig.

Welk spreekwoord vat uw normen- en waardepatroon het best samen?

'Wat ge niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet' en 'Oordeelt niet, opdat gij niet veroordeeld zult worden.'

Hoe lost u een schuldgevoel op?

Door schuld te bekennen. Laatst reed ik een fietser aan. Hij viel op de grond en begon vreselijk te schelden. Ik zei: 'Je hebt helemaal gelijk, scheld me maar verrot. Ik heb je niet gezien en dat was fout. Je mag me ook slaan.' Je zag die man ontdooien.

Heeft u vaak het gevoel dat uw persoonlijke vrijheden onrecht wordt ingeperkt door anderen?

Nee. Omdat ik niet in de hand heb wat anderen mij aandoen, hou ik mij er ook het liefst zo min mogelijk mee bezig.

Worstelt u wel eens met de consequenties die uw eigen handelingen voor anderen kunnen hebben?

Ja, omdat dit betrekking heeft op mijzelf kan ik er ook iets aan doen.

Heeft u wel eens iemand geslagen?

Nee, wel geschopt, als voetballer. Bij Ajax speelde ik tijdens een training een keer vier tegen vier. Met de doelen 16 meter van elkaar, dat ging op het scherpst van de snede. Jesper Olsen kwam op een gegeven moment van achteren met zijn noppen vol op mijn achilleshiel. Ik hoorde de scheidsrechter roepen: 'Klasse Jesper!' Bij de eerste bal die hij kreeg, heb ik hem vervolgens vier meter de lucht ingeschopt. Hij lag ergens over het hek. We

konden er later onder de douche alweer om lachen.

Verbaal vernederd?

Ja, ook tijdens voetbalwedstrijden. In de voetballerij heersen andere omgangsvormen dan in de advocatuur. De normen en waarden in je omgeving beïnvloeden je gedrag. Schelden en schoppen haal ik mij nu niet meer in het hoofd. In de sport regeert een ongezuuten cultuur van 'survival of the fittest', net als in de oorlog. In de advocatuur gaat het ook hard tegen hard, maar het intelligentieniveau is wat hoger en het gedrag wat minder impulsief. Ik ben gaandeweg meer rekening gaan houden met de positie van anderen.

Bedrogen?

Toen ik nog niet wist hoe het allemaal precies werkte, heb ik vriendinnetjes bedrogen.

Vindt u overspel een zonde?

Overspel doet ernstig afbreuk aan een harmonieuze en liefdevolle relatie, maar het begrip 'zonde' zegt mij niets. Hoewel mijn vader streng katholiek was, ben ik allergisch voor de dogma's van religie. Alsof een priester je je zonden kan vergeven. Met al die aflaten hebben ze het Vaticaan gebouwd.

Wanneer bood u voor het laatst uw excuses aan?

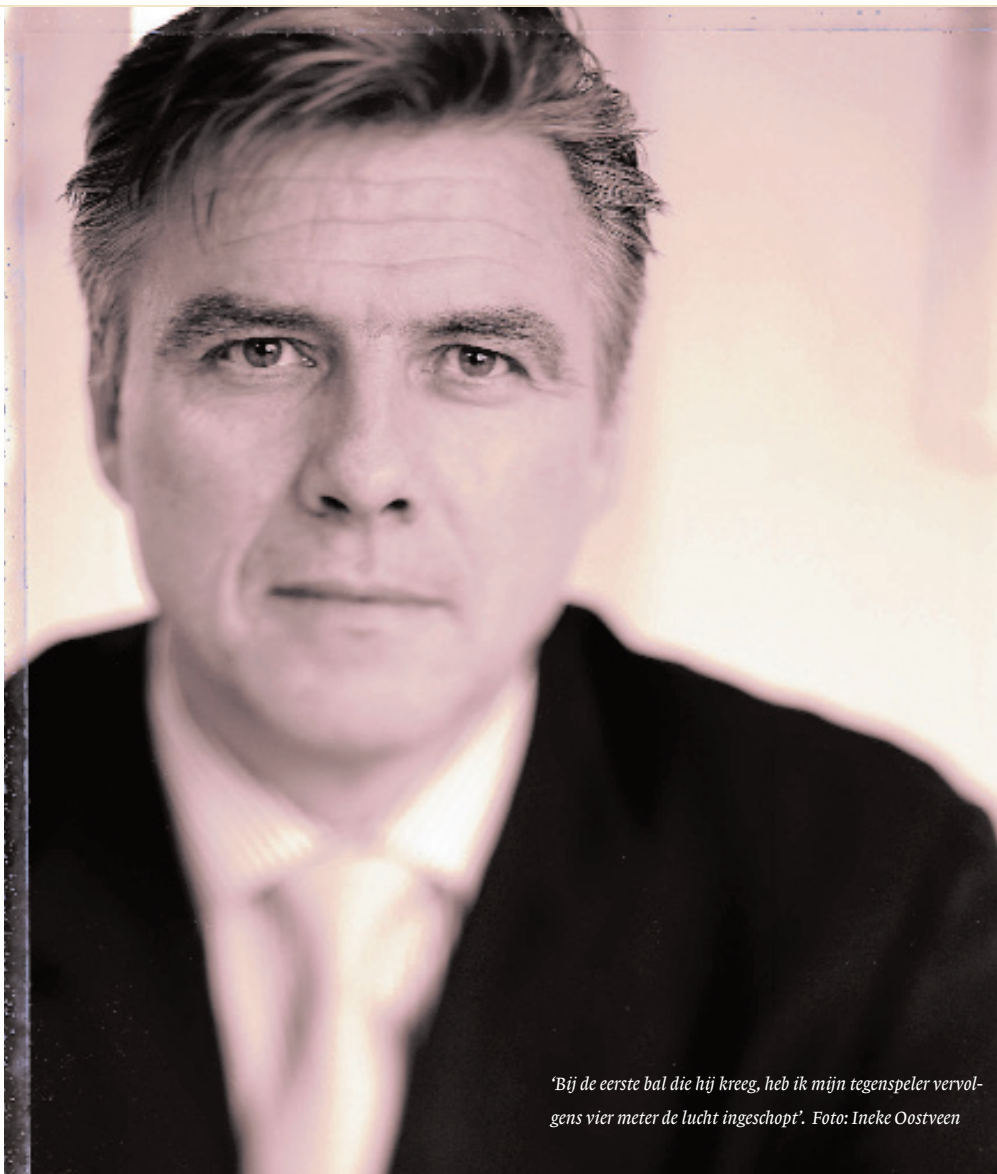
Laatst tegen mijn vrouw toen ik in het bijzijn van de kinderen nogal heftig tegen haar reageerde.

Wanneer had u voor het laatst last van een knagend geweten?

Ik kan mij dat niet herinneren.

Vindt u dat uw maatschappelijke rol als advocaat verder gaat dan waarborging van het recht van iedere burger op rechtsbijstand?

Met cliënten die handtekeningen vervalsen, werk ik niet en het doen van onjuiste verklaringen weiger ik. Als ik vermoed dat er iets

'Bij de eerste bal die hij kreeg, heb ik mijn tegenspeler vervolgens vier meter de lucht ingeschopt'. Foto: Ineke Oostveen

fout zit, confronteer ik mijn cliënt daarmee. Om een zaak te doen, moet ik erin geloven. *U kunt een gevaarlijke moordenaar/grote beursfraudeur/illegale giflozer/terrorist vrij krijgen door een vormfout. Aarzelt u?*

Jazeker. Als stagiaire heb ik ooit drie bankovervallers moeten verdedigen. Ze hadden een bankemployé verwond en twee ernstig getraumatiseerd. Ik zag die stukken en dacht alleen maar: 'Die mensen moeten ze tien jaar opsluiten'. Gelukkig doe ik geen strafrecht. *In hoeverre ervaart u in de uitoefening van uw vak een strijd tussen ratio en gevoel?*

Zaken waar ik gevoelsmatig niet achter sta, bezorgen mij veel ergernis. *Op straat geeft iemand u een schop omdat u hem in de weg loopt. Trapt u terug?*

Ik probeer de dialoog. Als hij of zij dan weer trapt, wordt het een ander verhaal.

Op straat wordt iemand door drie anderen in elkaar geslagen. Wat doet u?

Ik reed laatst met mijn vrouw en kinderen door Amsterdam toen ik zag dat twee pizzakoeriers met hun helmen inramden op een hulpeloze fietser. Ik stopte de auto om erop af te gaan, maar mijn vrouw wees mij op het gevaar van onze twee kleintjes in de auto. Toen heb ik mobiel de politie gebeld en ben schoorvoetend doorgereden. Ik denk dat iedere stevige kerel iemand in nood te hulp schiet en vind het onbegrijpelijk dat die bouwvakkers in Venlo, die zagen hoe een jongen werd doodgeslagen, niet van hun steiger zijn gesprongen om te helpen. Men schrijft dat toe aan een soort verlamming, maar het lijkt mij dat je juist impulsief reageert.

Kunt u zich situaties voorstellen waarin u uw beroepsgeheim moet schenden?

Ja, bijvoorbeeld als iemand zegt dat hij zijn vrouw gaat neerleggen.

Liegt u wel eens?

Soms zeg ik tegen mijn kinderen dingen als:

'Als je nou je gordel niet om doet, ga je naar de cel'. Om van het gezeur af te zijn.

Kunt u bevriend zijn met iemand die met voorkennis heeft gehandeld in aandelen?

Natuurlijk.

Kunt u bevriend zijn met iemand die heeft gestolen?
Ja.

Nu antwoordt u 'ja', in plaats van 'natuurlijk'. Vindt u stelen een zwaarder vergrijp dan handelen met voorkennis?

Ja. Met stelen berokken je anderen nadeel, met handelen met voorkennis niet.

Kunt u bevriend zijn met iemand die een moord heeft gepleegd?

Eventueel.

Bent u goed op de hoogte van de normen en waarden van uw vrouw?

Mijn vrouw is ook advocate en goed thuis in de gedragsregels in ons vak. Ik heb soms de neiging om bijvoorbeeld stukken voor een kort geding net even wat langer onder mij te houden. Dat is toch de sportman in mij: willen winnen. Maar dan zegt zij: waarom doe je dat nou? Omgekeerd zou je dat toch ook vervelend vinden? Daar heeft ze dan gelijk in. *Omdat u zo'n goed advocaat bent, nodigt koningin Beatrix u uit voor een intiem diner. Ook Jorge Zorreguieta staat op de gastenlijst. Wat doet u?*

Ik ga niet. Het is evident dat die man heeft meegewerkt aan misdaden tegen de menselijkheid. Aan zulk gezelschap heb ik geen behoefte. Ik ben toch al niet zo'n aanbidder van hoogwaardigheidsbekleders.

U bent lid van de VVD. Een andere partij vraagt u voor een ministerspost. Wat doet u?

Ik weiger. Ik ben geen baantjesjager.

Ethisch Peil: 7

In het handelen van Keje Molenaar is zijn gevoel de leidraad. Schuldgevoel heeft hij alleen als zijn intuïtie hem dat ingeeft, en ook dan blijft het niet lang knagen. De primaat van het gevoel heeft positieve kanten, maar impulsiviteit kan de structuur van een normen- en waardepatronen ook gammal maken. Uit het feit dat Molenaar de laatste jaren meer oog zegt te hebben gekregen voor de positie van anderen, blijkt echter wel dat hij in staat is tot zelfreflectie en zelfcorrectie. Zo komt hij uit op een ruime voldoende.